

*Recenzia***Greenspan, S.I., Greenspan, N.T.: Klinické interview s dieťaťom.****Sprievodca vývinom detskej duše.**

Bio-psycho-sociálny prístup

Knihu preložila L. Práznovská, lektoroval doc. MUDr. J. Hašto, PhD.

vydalo Vydavateľstvo F, Pro mente sana s.r.o., Trenčín 2007, 259 s.

ISBN 80-88952-27-1

Podľa autorov klinické interview predstavuje nezvyčajnú príležitosť. Síce deti sú komplikované, ale keď už raz ich spôsob komunikácie pochopíme, tak sú mimoriadne priame. Klinické interview poskytnú unikátny prístup do výrazne individuálneho detského sveta a špeciálnych zážitkov, čím vytvára cestu pre presnú diagnostiku a účinnú terapiu. Jednou z najdôležitejších činností, ktorou musí profesionál disponovať, je schopnosť držať sa bokom a nezavádzať dieťaťu pri tom, ako vlastným tempom a slovami odkrýva svoj charakter a obsah zážitkov, prežívania.

Pomocou vzájomných duševných afektívnych interakcií sa dieťa učí ovládať svoje emócie a citlivo regulovať svoje správanie a nálady. Tým, ako dieťa používa multikauzálne myslenie, hľadá viacero príčin vecí, a ako sa na riešenie problému díva z viacerých uhlov, stáva sa z neho flexibilnejší mysliteľ. Zisťovanie fyzických a neurologických schopností a sklonov dieťaťa umožňuje získať na popisnej úrovni veľmi detailný a diferencovaný pohľad naň. Vývinovo-štrukturalistický model možno zároveň použiť na odpútanie sa od týchto veľmi detailných pozorovaní zážitkov a organizačnej úrovne.

V rámci pre systematické pozorovanie dieťaťa autori rozoberajú niekoľko pozorovacích kategórií interview, bližšie spracúvajú koncept všeobecnej úrovne organizácie. Na každom vekovom alebo vývinovom stupni sa možno dívať v jednotlivých kategóriách na špecifické závislosti, špecifické afekty alebo jedinečné obsahy fantázie. Tieto kategórie opisujú pre vek do desiatich rokov, systematizujú a pokrývajú rôzne možné závery založené na pozorovaní pri klinickom rozhovore s dieťaťom. Na začiatku sú potrebné viaceré perspektívy, pretože správanie je veľmi komplikované a je založené na možných premenných, takže jediný spôsob, ako ho pochopiť je naučiť sa vnímať viaceré dimenzie naraz. Každé správanie môže v jednom momente závisieť na niekoľkých funkciách. Je chybou, ak nezrelo zjednodušíme isté správanie a spájame ho len s jednou kategóriou. V skutočnosti možno na jedno a to isté správanie nazerať z rôznych stránok.

Veľkým prínosom knihy sú tabuľky vývinového prístupu pre pozorovanie detí od narodenia do 10 rokov. Tabuľky sú rozpracované podľa kategórií pozorovania a veku dieťaťa, sú prehľadné a ľahko použiteľné. Poskytujú prehľad kognitívnych a sociálnych schopností rovnako ako iné aspekty vývinu, ktoré bývajú zvyčajne považované za príliš neurčité a vágne a teda nevhodné pre systematický výklad. V tabuľkách sú uvedené najdôležitejšie stránky vývinu, aké vzťahy si dieťa vytvára, ako organizuje afekty a náladu, myslenie atď. Sú to oblasti správania, myslenia a cítenia, ktoré boli doteraz považované za príliš nestále. Autori veria, že systematický popis pomôže terapeutom lepšie pozorovať a chápať klinické interview s dieťaťom.

Autori jednu celú kapitolu venujú kazuistikám s bohatými poznámkami. Záujemcovia nájdu aj praktické rady, ako viesť interview. Podľa autorov zmysel diagnostického interview je úsilie naučiť sa o dieťati čo najviac. Z toho vyplýva základná úloha terapeuta: vytvorí atmosféru, v ktorej by bolo možné získať čo najviac informácií. Dodatočným cieľom je vytvorenie raportu medzi terapeutom a dieťaťom, aby sa dieťa nebálo prísť znovu. Treba mať na pamäti aj to, že terapeut má pri vytváraní celkového obrazu o dieťati k dispozícii aj mnoho ďalších dôležitých údajov, ktoré sú nevyhnutné pre stanovenie diagnózy. Vývinový prístup berie do úvahy zistenia z pozorovania a dojmy nadobudnuté počas interview s dieťaťom. Výhodou vývinového prístupu je potenciál poskytnúť vysvetlenia, ktoré majú význam pre patogenézu a liečbu porúch. Má tiež význam pri stanovení úrovne adaptácie a úrovne psychopatológie, resp. obmedzenia. Taktiež má významnú schopnosť napomôcť terapeutovi intuitívne spoznať, ako dieťa prežíva svoje silné a slabé stránky. V praxi sa používa v kombinácii s tradičnými klasifikačnými diagnostickými schémami. Okrem nastolenia problému a získaní anamnézy dieťaťa je dôležité pochopiť aj to, ako fungujú rodičia, či už ako jednotlivci alebo celok, pretože súhlas a pomoc rodičov sú v procese terapie nevyhnutné.

V prílohe knihy nájdeme vývinový bio-psycho-sociálny model na stanovenie diagnózy a terapie. Je to vývinový, individuálny a na vzťahu založený prístup. Pomocou tohto modelu sa dá vytvoriť detailný obraz jedinečného profilu vývinu dieťaťa na presymbolickom a symbolickom stupni fungovania ega. Pri skúmaní rôznych osobností a problémov je často dôležité venovať sa symptómom a problémom, ktoré pacien-

ta priviedli. Umožňuje nám nazrieť na presymbolický stupeň fungovania, ktorý často zahŕňa základné emocionálne interakcie. K tomu, aby sme pochopili problémy pacienta, musíme poznať „javisko“, na ktorom sa dráma odohráva. Model je vhodný pre deti na ranej ako aj neskoršej úrovni vývinu.

*PhDr. Katarína Hadasová
Pedagogicko-psychologická poradňa, Košice*